

Acta de la XXIII Convocatòria dels Premis Habitàcola (2010-2011)

Estem immersits en múltiples crisis, la pitjor de les quals, en el nostre entorn geogràfic, és la de la confiança en les idees. És un error gravíssim. Són les idees fortes les que ens poden ajudar i fer-nos avançar en aquest moment i en qualsevol altre. Les idees no són de franc, les idees no es donen. De franc i en donació són les ocurrencies i les improvisacions. Al contrari, si hi ha alguna cosa que té valor són les bones idees. Els qui en vivim sabem que elaborar una sola bona idea per a un projecte és molt costós i singular. Altres societats més avançades ho saben de sobra; les valoren, les persegueixen i les espremen. I avancen amb elles. Tots sabem que les coses de franc no valen res (o no les valorem).

Desgraciadament, els premis d'honor i els concursos d'idees, en un nombre molt més gran del màxim suportable, es decideixen en funció d'amistats i conveniències o del fet que les idees no resultin «comprometedores» ni «perilloses». Aquest no ha estat el cas. Els premiats i finalistes són perillosos i ens comprometen. Proposen idees radicals que transformen els espais, i fins i tot la ciutat o la percepció que en tenim, a través del disseny i de l'arquitectura. De vegades mitjançant mecanismes tan senzills com un pot de pintura.

El Premi Habitàcola 2011 ha estat un festival d'idees, una celebració que ha reunit propostes molt diverses amb un nexa comú respecte de la reutilització d'espais religiosos. En proposa la transformació entenent que, cansats de tant creixement bombollejant i tanta obra *ex novo*, és en el teixit construït on es troben els espais d'oportunitat del nostre temps. En una societat que ha canviat fortament en els darrers trenta anys, en què la presència ubiqüa de l'Església Catòlica ha deixat pas a finestres de secularització i nous paràmetres morals, la relectura dels espais de culte religiós resulta del tot oportuna en una visió de futur. I, finalment, les bases del premi entenen el patrimoni com una oportunitat social quan ens hem adonat que no som prou rics per mantenir congelat i impol·lut, socialment inútil i a costa de la cosa pública, un nombre ingent de propietats privades.

Davant d'aquest enunciat, la majoria de les propostes presentades al premi decideixen abordar el projecte sense prejudicis. «Patrimoni», «transformació del que s'ha construït» i «espai de culte» no resulten coercitius sinó al contrari, veritables detonants per arribar a propostes insòlites. La creació arriba quan el resultat és imprevisible *a priori*, quan no hi ha receptes que assegurin un resultat.

Iñaki Alday

Sobre les propostes premiades:

SELECCIONATS

4,1 ***ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY I D'ART LLOTJA***
DESFERPERFER

ANTONI CABRERA
JOSÉ SOTO

7 ***ESCOLA DEIÀ***
Lliure **EL RUSC**

MIREIA VESTIT HOMS
INGRID TEIXIDÓ CRUSELLAS
MIQUEL ÀNGEL CERDÀ OLIVER

24,3 ***ESCUELA DE ARTE Y SUPERIOR DE DISEÑO DE ORIHUELA***
MEDIATECA DE LUZ

ALEXANDRU DOBRA-SOMESAN

25,6 ***ESCOLA D'ART I SUPERIOR D'ALCOI***
TEXTILE GALLERY

OFELIA SIRVENT ARACIL

27,2 ***EDRA, ESCOLA D'ART I DISSENY DE RUBÍ***
JUNTOS PERO NO REVUELTOS

JOSÉ LUÍS NAVARRO
ANDREA BOSCH

28,3 ***BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***

CIRCÓBOLO

JÚLIA MATA RIERA
MARTA MATAMALA ROIG

FINALISTES

1,5 ***DEIÀ ESCOLA D'ART I SUPERIOR DE DISSENY***
SOTA L'ARBRE

SARA ARRISCADO
ANGEL SÁNCHEZ
NÚRIA MARTÍNEZ

2 ***LAI ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***
Lliure **ESPAIS**

XÈNIA ROCA SOLER

5,6 ***TERRASSA ESCOLA MUNICIPAL D'ART***
SINCRETISME DE RITUALS

ALICIA HORCAS CAÑERO

15 ***ETSA LA SALLE BARCELONA***
Lliure **AD HORT**

CLÀUDIA RAURELL CARULLA
ANNA ENRICH MURT

23,2 ***ESCOLA D'ART I SUPERIOR DE DISSENY D'OLOT***
M3TAMORFOSI

MONTSE GARCIA

23,5 ***ESCOLA D'ART I SUPERIOR DE DISSENY D'OLOT***
BIBLIOTECA

JOSEP RIERA

26,1 ***ESCOLA D'ART I SUPERIOR DE DISSENY (COMPLEX VELLUTERS)***
VISTAS A LA ETERNIDAD

JAVIER GASCÓ BOU

28,1 ***BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***
5CUBOS

MARTA GONZÁLEZ FERNÁNDEZ
NOA COHEN
MAYAN OVADIA

28,2 ***BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***
CAMBIO DE ESCENA

ENRIC CUBERES LLANAS
MANUEL VILAS VALVERDE

28,4 ***BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***
UNA BOMBOLLA DINS EL CAOS

NEUS SANTAELLA TORTÓS-SALA
LAURA NÚÑEZ TUDELA

La proposta «L'eix dels àngels» posa en relació tres espais de culte al Raval de Barcelona mitjançant tres intervencions interiors amb recursos mínims protagonitzades per un color diferenciat i únic en cada cas (teles blaves, llums grogues i projeccions de làser vermelles) i mitjançant el paviment exterior del trajecte entre elles pintat amb una seqüència cromàtica exquisida. El resultat és efímer i sense empremta, d'una banda, i pertorbador en la percepció de la ciutat perquè revela seqüències ocultes i introdueix de manera temporal un nou ordre perfectament llegible per al ciutadà. **PREMI CASADDECOR**

19,2 ***EINA, ESCOLA D'ART I DISSENY***
ATRAPATS PEL COLOR

CYNTIA SEGURA PAGÈS
HELENA BATTESTINI LÓPEZ
MIRIAM HOUWELING
JAN JACOBS

La «Intervención en las ruinas de la mezquita y posterior iglesia de San Lorenzo», a Toledo, proposa la valoració d'unes restes històriques a les quals s'insufla nova vida d'una forma

decidida i alhora respectuosa. El diàleg és fructífer perquè és equilibrat. Davant la temptació del monòleg de museïtzació de ruïnes transformades en mòmies només aptes per a la contemplació, la proposta les transforma en un espai de futur, amb un respecte refinat per l'entorn. Entén la dignitat de la història no pas com la preservació de les despulles sinó com a fonaments de vida. **PREMI VITRA**

22 ESCUELA TÉCNICA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE MADRID

Lliure **INTERVENCIÓN SOBRE LOS RESTOS DE SAN LORENZO EN TOLEDO**

AINHOA BARRÓN REDONDO
MARTA ELENA MUÑOZ MEDIAVILLA

Gairebé totes les propostes de l'Escola BAU han merescut ser objecte de discussió i debat per part del jurat. Totes són intervencions que apleguen potència conceptual i delicadesa material unes vegades, o contundència física transformadora unes altres. I proposen reflexions sobre l'ús i la percepció de l'espai que arrenquen d'un posicionament ètic i arriben fins a la ironia i la mordacitat més crítica amb els usos socials de l'entorn.

PREMI AL CENTRE EDUCATIU

BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY

Acta de la XXIII Convocatoria de los Premios Habitàcola (2010-2011)

Estamos inmersos en múltiples crisis, la peor de las cuales, en nuestro entorno geográfico, es la de la confianza en las ideas. Es un error gravísimo. Son las ideas fuertes las que nos pueden ayudar y hacernos avanzar en éste y en cualquier otro momento. Las ideas no son gratis, las ideas no se donan. Gratis y en donación son las ocurrencias y las improvisaciones. Al contrario, si hay algo que tiene valor son las buenas ideas. Quienes vivimos de ello sabemos cuán costoso y singular es elaborar una sola buena idea para un proyecto. Otras sociedades más avanzadas lo saben de sobra; las valoran, las persiguen y las exprimen. Y con ellas avanzan. Todos sabemos que lo gratis nada vale (o en nada lo valoramos).

Desafortunadamente, los premios de honor y los concursos de ideas, en un número mucho mayor del máximo soportable, se deciden en función de amistades y conveniencias o de que las ideas no resulten «comprometedoras» ni «peligrosas». Éste no ha sido el caso. Los premiados y finalistas son peligrosos y nos comprometen. Proponen ideas radicales que transforman los espacios, y hasta la ciudad o nuestra percepción de la misma, a través del diseño y de la arquitectura. En ocasiones mediante mecanismos tan sencillos como un bote de pintura.

El Premio Habitàcola 2011 ha sido una fiesta de ideas, una celebración que ha reunido propuestas muy diversas con un nexo común respecto a la reutilización de espacios religiosos. Propone la *transformación* entendiendo que, cansados de tanto crecimiento burbujeante y tanta obra *ex novo*, es en el tejido construido donde se encuentran los espacios de oportunidad de nuestro tiempo. En una sociedad que ha cambiado fuertemente en los últimos treinta años, en los que la presencia ubicua de la Iglesia Católica ha dado paso a ventanas de secularización y nuevos parámetros morales, la relectura de los *espacios de culto religioso* resulta del todo oportuna en una visión de futuro. Y, finalmente, las bases del premio entienden el *patrimonio* como una oportunidad social cuando nos hemos dado cuenta de que no somos lo suficientemente ricos como para mantener congelado e impoluto, socialmente inútil y a costa de lo público, un ingente número de propiedades privadas.

Ante este enunciado, la mayor parte de las propuestas presentadas al premio deciden abordar el proyecto sin prejuicios. «Patrimonio», «transformación de lo construido» y «espacio de culto» no resultan coercitivos sino al contrario, verdaderos detonantes para llegar a propuestas insólitas. La creación llega cuando el resultado resulta imprevisible *a priori*, cuando no hay recetas que aseguren un resultado.

Iñaki Alday

Sobre las propuestas premiadas:

SELECCIONATS

- 4,1 ***ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY I D'ART LLOTJA***
DESFERPERFER
- ANTONI CABRERA
JOSÉ SOTO
- 7 ***ESCOLA DEIÀ***
Lliure **EL RUSC**
- MIREIA VESTIT HOMS
INGRID TEIXIDÓ CRUSELLAS
MIQUEL ÀNGEL CERDÀ OLIVER
- 24,3 ***ESCUELA DE ARTE Y SUPERIOR DE DISEÑO DE ORIHUELA***
MEDIATECA DE LUZ
- ALEXANDRU DOBRA-SOMESAN
- 25,6 ***ESCOLA D'ART I SUPERIOR D'ALCOI***
TEXTILE GALLERY
- OFELIA SIRVENT ARACIL
- 27,2 ***EDRA, ESCOLA D'ART I DISSENY DE RUBÍ***
JUNTOS PERO NO REVUELTOS
- JOSÉ LUÍS NAVARRO
ANDREA BOSCH
- 28,3 ***BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***
CIRCÓBOLO
- JÚLIA MATA RIERA
MARTA MATAMALA ROIG

FINALISTES

- 1,5 ***DEIÀ ESCOLA D'ART I SUPERIOR DE DISSENY***
SOTA L'ARBRE
- SARA ARRISCADO
ANGEL SÁNCHEZ

NÚRIA MARTÍNEZ

2 ***LAI ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***

Lliure **ESPAIS**

XÈNIA ROCA SOLER

5,6 ***TERRASSA ESCOLA MUNICIPAL D'ART
SINCRETISME DE RITUALS***

ALICIA HORCAS CAÑERO

15 ***ETSA LA SALLE BARCELONA***

Lliure **AD HORT**

CLÀUDIA RAURELL CARULLA
ANNA ENRICH MURT

23,2 ***ESCOLA D'ART I SUPERIOR DE DISSENY D'OLOT
M3TAMORFOSI***

MONTSE GARCIA

23,5 ***ESCOLA D'ART I SUPERIOR DE DISSENY D'OLOT
BIBLIOTECA***

JOSEP RIERA

26,1 ***ESCOLA D'ART I SUPERIOR DE DISSENY (COMPLEX VELLUTERS)
VISTAS A LA ETERNIDAD***

JAVIER GASCÓ BOU

28,1 ***BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY
5CUBOS***

MARTA GONZÁLEZ FERNÁNDEZ
NOA COHEN
MAYAN OVADIA

28,2 ***BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***
CAMBIO DE ESCENA

ENRIC CUBERES LLANAS
MANUEL VILAS VALVERDE

28,4 ***BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY***
UNA BOMBOLLA DINS EL CAOS

NEUS SANTAELLA TORTÓS-SALA
LAURA NÚÑEZ TUDELA

La propuesta «L'eix dels àngels» pone en relación tres espacios de culto en el Raval de Barcelona mediante tres intervenciones interiores con mínimos recursos protagonizadas por un color diferenciado y único en cada caso (telas azules, luces amarillas y proyecciones de láser rojas) y mediante el pintado del pavimento exterior del trayecto entre ellas con una secuencia cromática exquisita. El resultado es efímero y sin huella, por un lado, y perturbador en la percepción de la ciudad al desvelar secuencias ocultas e introducir de forma temporal un nuevo orden perfectamente legible para el ciudadano.

PREMI CASADecOR

19,2 ***EINA, ESCOLA D'ART I DISSENY***
ATRAPATS PEL COLOR

CYNTIA SEGURA PAGÈS
HELENA BATTESTTINI LÓPEZ
MIRIAM HOUWELING
JAN JACOBS

La «Intervención en las ruinas de la mezquita y posterior iglesia de San Lorenzo», en Toledo, propone la puesta en valor de unos restos históricos a los que se insufla nueva vida de forma decidida y a la vez respetuosa. El diálogo es fructífero por cuanto es equilibrado. Frente a la tentación del monólogo de musealización de ruinas transformadas en momias sólo aptas para la contemplación, la propuesta las transforma en un espacio de futuro, con un refinado respeto por el entorno. Entiende la dignidad de la historia no como la preservación de los despojos sino como cimientos de vida.

PREMI VITRA

22 ***ESCUELA TÉCNICA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE MADRID***
Lliure **INTERVENCIÓN SOBRE LOS RESTOS DE SAN LORENZO EN TOLEDO**

AINHOA BARRÓN REDONDO
MARTA ELENA MUÑOZ MEDIAVILLA

Las propuestas de la Escola BAU, prácticamente en su totalidad, han merecido ser objeto de discusión y debate por parte del jurado. Todas ellas son intervenciones que aúnan potencia conceptual y delicadeza material en algunas ocasiones, o contundencia física transformadora en otras. Y proponen reflexiones sobre el uso y la percepción del espacio que arrancan de un posicionamiento ético y llegan hasta la ironía y la mordacidad más crítica con los usos sociales del entorno.

PREMI AL CENTRE EDUCATIU

BAU, ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY